

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год попоудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. п. Домбровського (Хоруничини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Обережно з огнем!

(X) Невідраді відносини настали в Сербії. Від часу, коли король Олександр одружив ся з Драгою, опутала родина Луневичів своїми сітями молодого короля, так що королева в безвиглядности прямого наслідника престоло бажала забезпечити наслідство своїй семі і всіма політичними справами хоче кермувати по своїй волі. Як довго ще був король Мілян в Сербії, умів він хоч нераз вельми грізними способами удержати лад в краю, але з часу его прогнання а відтак смерти настав там повний розлад. Щораз вириває нове міністерство і скоро уступає місця новому, а серед європейських держав стоїть сьогодні Сербія зовсім відокремлено.

Відколи вплив королевої Драги став правити політикою Сербії, відчужила ся Сербія найблизшій австро-угорській монархії, в якій за часів Міляна мала таку певну опору, а намагала ся приєднати собі могутню опіку царя Миколи. Сю задачу мало перевести міністерство Вуїча і добивати ся, щоби царська пара прийняла відвідини сербської королівської пари і тим перед світом зазначила приязні взаємини поміж обидвома державами. Одначе всякі заходи міністра Вуїча, щоби королівській парі вїєднати вступ на царський двір, показали ся безуспішними. Настала була вправа вді хвиля, що ось-ось приймуть в Росії відвідини королівської пари, котра вже й почала приладжувати ся до виїзду, але нараз знов наспіла відмовна відповідь з огляду на недобрий стан здоровля цариці.

Зрозуміла сю відмову королева Драга і обиджена гляділа пімсти, намагаючи до звороту в сторону давного політичного опікуна Сербії, австрійського монарха. Застукано до дверей віденьського бурґу, чи тут не прийнято би сербської королівської пари, однак ніхто не відозвав ся навіть. Таким способом порвали ся нитки, а Сербія стоїть сама, полищена своїм невідрадним внутрішнім відносинам.

Міністерство Вуїча, якому не повело ся навіязати політичних взаємин, мусіло уступити, не сповнивши своєї задачі, его місце заняло міністерство Велимировича, однак оно ще скорше покинуло міністерські портфелі, не маючи найменшого вигляду серед радикальних струй в краю, довести до якого небудь ладу.

Серед таких обставин не було для короля иншого виходу, як покликати до керми державної провідника радикального стороництва Пасича. Однак король звернув ся в противний бік і покликав на керманіча міністерства шефа генерального штабу Марковича. Поставлене генерала Марковича на чолі міністерства є много знаменне і характеристичне для відносин в Сербії. Можна сподівати ся, що тепер для усмирення радикального стороництва король розв'яже скупштину і буде правити самовладно, що могло би довести до ще більшого замішання і розладу в краю. Сим очевидно будуть користувати ся посторонні

претенденти сербського престоло і до бурливих відносин на Балкані прибуде ще розягренє в Сербії. Все те є достаточним поводом, щоби Австрія пильну звертала бачність на події в безпосереднім сусідстві і була приготована на всякі можливі наслідки.

Ще в справі академічного фонду.

Одержуємо слідуєче письмо від члена комітету для академічного фонду п. Старосольського з просьбою о поміщенє:

В передостатнім числі «Руслана», був поміщений підписаний д. д. д-ром Кулачковским та проф. Шухевичом комунікат, в яким говорить ся між иншим також про мою особу.

Помінаючи тепер висказані там погляди на саму справу, я не годен полишити без відповіди уступів, що відносять ся до мене, і мушу заявити з всякою рішучістю, що усьо сказане в комунікаті про мою особу є неправдиве, та може лишень бути проявом непорозуміння або забутя.

З осібна містять 4. і 5. уступі комунікату, такі неправдиві звістки, а іменно:

1) В першій з них говорить ся, що на засіданю Комітету дня 8 падолиста с. р. я голосував за ужитєм решти готівки з фонду на поміч академікам. У відповідь на се констатую перш усього, що на сїм засіданю не розходило ся о само питанє, як ужити решту фонду, а виключно лишень о се, чиеї опінії треба в сїм напрямі засягнути і в який спосіб. Так як в коротці (відай 11-го чи 12-го) мав зібрати ся зїзд національно-демократичної партії, порішено в першій мірі заждати на рішчє зїзду в сїм напрямі, а далі скликати збори «львівської громади».

Справу трактовано так, що ані зїзд, ані «львівська громада» не мають в сій справі виключно рішаючого голосу; се мали лиш бути поодинокі опінії, на яких основі в зіставленю з запавшою вже резолюцією молодіжи та других наспівших єже, або сподіваних голосів суспільности, мав комітет на слідуєчім засіданю порішити мериторично справу. На зборах «львівської громади» мав реферувати справу п. проф. Шухевич. Він ставив внісенє, щоби комітет осьвідчив ся від себе за ужитєм фонду на поміч академікам. Над сям внісенєм (значить ся, не над остаточним порішенєм справи) голосовано. Так як ся справа мала ще раз вернути на комітет для остаточного порішеня, дискусії мериторичної тоді майже не було; вона мала наступити аж по зібраню усіх опіній про справу. Рівнж і я обмежив ся тоді до сего, що покликав ся на резолюцію зїзду молодіжи і з покликав на сю резолюцію я (і другий делегат т. в. Осип Шухевич) голосував против внісеня проф. Шухевича.

На се я звернув з окрема увагу комітету, а в дотичнім протоколі, коли се не є виразно зазначене, то на кождий случай не може бути і сконстатоване, що (як каже комунікат) внісенє проф. Шухевича перейшло односторонно.

2) В слідуєчім (5.) уступі комунікату сказано, що на зборах львівської громади я мав поставити внісенє, щоби з фонду призначити 2.000 до 3.000 К академічному товариству, а решту на поміч страйкуючим селянам.

Такого внісеня я ані не ставив, ані не міг був поставити.

Коли комітет рішив скликати збори львівської громади, рішив заразом, що се мають бути збори старших, як конечне доповненє відбувших ся вже зборів молодіжи. Веслїд за тим і запрошені делегати молодіжи мали мати виключно лишень характер «гостей», присутних на зборах без права голосувати та ставити внісеня.

Консеквентно і я (і другі приступні там Товариші) ані не ставив жадних внісенє, ані навіть не голосував.

Лишень в промові як аргумент против проєкту заснованя «Академічної Помочи», я підніс, що 2.000 до 3.000 К в руках молодіжи, принесуть її видатнійшу та кориснійшу поміч, чим велький фонд в руках «старших», та ще коли би лишень відсотки мали іти на запомоги. Я мав право так говорити, з огляду на сю частину фонду, що находить ся тепер на довжних скриптах, так як сподівані звороти можуть протягом короткого часу вніести 2.000 до 3.000 К.

Зазначую ще раз, що я на сих зборах, ані з гаданого внісеня, ані ніякого другого внісеня не ставив.

Я прошу о ласкаве поміщенє сего спростованя, не з охоти полемізувати. Навпаки, мушу висказати жаль, що я заставлений займати стовніч часописий будь-що-будь з формального боку личною справою.

Та неправдиве представленє справи в комунікаті дотичить мого поступованя як заступника молодіжи в комітеті — значить ся, мого становиска в публичній інституції. Вважаю своїм обовязком супроти моїх Товаришів, зложити се вясненє — і більше ще вважаю публичним обовязком в публичній справі стремити до як найяснійшого та правдивого представленя сеї справи.

З поважанєм

Володимир Старосольський.

Львів, дни 24. падолиста 1902.

Хліборобський страйк в державній раді.

Промова проф. Гломбінського.

По тих загальних увагах приступав бесїдник до обговореня «дійсних» заробкових відносин в Галичині і закиде в тім згляді внескодавцям, що брали мінімальні дати з поодиноких місцевостей (нос. Дашинський: Ні! з цілого краю, з цілого страйкового округу; не вигадуйте тільки!), або з зимової пори, коли зарібки найнижчі, і узагальняли сі дати на весь край і цілий рік, або навіть покликували ся на працю проф. Пілята, яка дотичить дат з перед 25 до 30 літ! (Пос. Дашинський: Також до року 1893, любий пане!) Ні! (п. Дашинський: Маю тут сі дати).

Отже як представляють ся зарібки? Після тої статистики заплаа за роботу без поживи вносить пересїчно в часі весняних робіт у східній Галичині від 28 до 57 кр., в західній Галичині від 30 до 90 кр., на Шлезку, в сусіднім промисловім краю від 30 до 90 кр. При роботі підчас жнив, після тої самої статистики: у східній Галичині від 32 кр. до 1 злр. 12 кр. в західній Галичині від 35 кр. до 1 злр. 20 кр., на Шлезку від 45 кр. до 52 кр.; а в решті го-

ку у східній Галичині від 23 кр. до 50 кр., в західній Галичині від 25 кр. до 70 кр., на Шлезку від 25 кр. до 85 кр. Іменно дати в урядовій статистиці є так зіставлені, що уложено два ряди найнижчих зарібок і найвищих (пос. Романчук: Я зробив се також). Панове слухачі посьвідчать мені, що сих дат не чули від п. Романчука. (П. Романчук: Прошу заглянути до стенографічного протоколу!). Я їх не чув, а слухав вас дуже пильно. (Пос. Романчук: Я подав пересічну цифру з цілих шести остаючих місцяців!).

Крім того звернуло мою увагу, що п. Романчук, говорячи про визиск на Поділю навів лише одно імя гр. Лянцкоронського, який тут у Відні часть своїх доходів дав на ріжні публичні і наукові цілі і певно, що не такий завзятий на шкіру руского хлопа. (Сьміх на польских лавках). Дальше оповідав пос. Романчук романсову історію, щось в роді звісних галицких билиць Сахер-Масоха (сьміх) як то іменно управитель сего графа неделікатно мав поводити ся супроти збираючих граби в лісі жінок. (Пос. Дашинський: Се є правда!). Мої панове! Управитель гр. Лянцкоронського, який є дійсним властителем більшої послисти, мав щось ліпшого до роботи, чим уганяти ся за бабами, що шукають гри в лісі. Правдоподобно, пане после, розходить ся тут о звичайного руского побережника (Поляки сьміють ся), який зі свого завдання вивязав ся в народний, правдиво український спосіб. (Живі оплески і сьміх Поляків; пос. Романчук: На розказ польского управителя, се правдива польска господарка?). Се не був управитель! (Пос. Даш.: Але саму річ признаєте?). Противно, не знаю нічо, бо по лісах не ходжу! (Пос. Даш.: Не знаєте, чи він се сам зборив, чи наказав лише. Не ходить о особу, але о факт!). Не іритуйте ся так, пане! (Пос. Даш.: Ви наскрізь є чоловіком культури!). А ви новочасним соціалістом! (Пос. Даш.: Нагих бабів пускати до ліса!). Не знаю про те, але і я се осуждую, любий пане после. Я сказав лише, що се не польский управитель, але звичайний руский побережник міг таке зробити.

Мої панове! Се є знаменним, що панове бесідники противної сторони говорили стілько про голодові зарібки, а не згадали ані одним слівцем про ту форму зарібок, яка як-раз на Поділю, в округах страйками найбільше навіщених, є найзагальнішою, а іменно про уділ в зборі, на 12, 11, 10, а навіть деколи 10 часть збору разом з соломою. Отже пильний робітник може при тій заробковій стопі заробити 1 до 2 злр. і навіть більше на день; про се знаю з мого власного досьвіду. При тім має ще і сю користь, що ціла родина може єму помагати та що одержує ще солону і пашу. Прецінь сї зарібки є досить високі, так що більші посідачі не потребували піддавати ся страйковому примусови, але спровадили чужих робітників з сусідних сіл, або з західної Галичини, або з гір, що власне найгірше не подобало ся руским агітаторам. А прецінь при такій заплаті роботизна від морга виносить 16 до 20 К, а часом ще більше.

Голодові зарібки часами трапляють ся в Галичині — не могу заперечити — в наслідок твердого економічного права про попит і подаж. Не вагаю ся наплетувати такі випадки, так само, як п. Дашинський. Але зважте, панове, що і в інших краях се трапляє ся подекуди, навіть в таких благословенних Чехах і Моравії. (Пос. Даш.: У архикнязя Франца Фердинанда!). Тож причиною страйків не були зарібки, але агітація та політичні і народні пристрасти. (Оплески Поляків). Радикальна програма Русинів домагає ся від давна в першій лінії поділу лісів і пасовищ, а в другій доперва рілі межі хлопів. Ну, а ми знаємо, мої панове, що в правній державі такий примусовий поділ не може наступити. Отже тому радикали в своїй сьвіжо поставленій програмі дещо обмежили ся і тепер домагають ся межі богато іншими неможливими жаданями, аби австрійске правительство дало їм до розпорядження 150 мільонів в десяти ратах, частію безпроцентово, частію безповотно, аби викупили більшу власність і поділили межі руских хлопів. (Сьміх). Поминувши підсуване дивоглядної гадки правительству, маємо в нинішній програмі властиве пояснене еко-

номічних мотивів страйків в Галичині. (Протести).

Мимоходом і з konieczности я мусів вже доторкнути також політично-народної сторони страйків, але тепер приступаю до докладнійшого розсліду і обговореня справи. Мущу зазначити, що рускі студенти поставили програму народно-політичну, якої змістом є сотворенє української держави, іменно вільної, независимої України без пана і хлопа, як там висказують ся. (Пос. Романчук: Як ви стремите до відбудованя старої Польщі). Не говоримо тепер про Польщу, але про вашу програму. Отже сю програму поставили рускі студенти і признали цілком отверто в «Молодій Україні», своїм органі, що борба за руский університет була властиво ведена не за університет, але мала розпочати борбу за вольну Україну. Тож дають вираз своєму сильному пересьвідченю, що їх воєнна хоругва небавом буде повівати з мурів університету. (Сьміх). Також радикальна партія рішила всьо посвятити, аби польских властителів більшої послисти — як висказує ся — але властиво всіх Поляків, як виходить із статей, викинути зі східної Галичини до західної. (Пос. Романчук: Ой, якаж се наївність!).

Мої панове! Хочу дати вам тут лише кілька цитатів, аби схарактеризувати настрої, який в страйковім часі панував межі Русинами та щоби заразом кинути промінь сьвітла на жеребо і значіне погрози, які п. Романчук тут сформулував в закінчено своєї промови. (Оплески). І так пр. в «Молодій Україні», органі рускої молодіжи, читаємо (читає):

«Мусимо витривати в тім боевім настрою. Борба, яку ми зачали, не ограничає ся лише до університетської справи, але сягає знатно гллубше, аж до кости нашого народного життя. Ми розжарили огонь, а ви маєте розжарювати іскри, аж ми повернемо. Маєте стати готовими на велику хвилю. Рознесемо пожар на всю Україну.»

Під «Україною» розуміють молоді Русини державу від Тиси і Вислока в Галичині і на Угорщині, аж до Дону і Кубані в полудневій Росії. (Пос. Василько: Прецінь там мешкають самі Русини). Я не роблю жадних замітів, лише означую, що розуміють під словом «Україна», успокійте ся лише, пане. (Пос. Василько: Я вже успокоює ся).

«Кров обильно полине, але се добре, бо земля на кров не на дармо. Запалимо огонь і підпалимо будівлю, в якій мешкають епігоны тих, що наших батьків поливали смолою і запалювали, як смолоскипи». Отже ось як хочуть метити ся на Поляках за своїх предків: «Зближає ся фінал бенкету.»

«Заграють небавом труби, аби розпочати кровавий танець. Хочемо танцювати по трупах, бо наш чола палить розлита кров наших батьків. — Отже не ходить о теперішню кривду, але о се, щоби німетити кривди батьків, с. є сповнені супроти Русинів за часів підданства.

(Дальше буде.)

Т р у д

промислова жіноча спілка.

Не то вже за рекламу, але за просте повідомленє суспільности про реальну роботу на всякім полі, не дбають у нас дотичні особи і товариства.

Наші видавничі відносини такі сумні в великій часті задля того, що про нові книжки можна хіба одноразово довідати ся в бібліографічних оповістках. Наші підприємства не пробувають накидувати ся безнастанно публичній увазі, а дотичні товариства вдоволяють ся мірними утіхами в своїм тіснійшій кружку.

Так ось і справозданє з загального збору промислового, жіночого товариства «Труд», яке відбуло ся еще 31. м. м. появило ся аж за три тижні і то лише в «Ділі», начеб промислове товариство було привязане лише до одного «органу», а інші часописи для него не існували. В признаню великої хосенности «Труду» та з охотою посебною кождому починови на полі економічної організації, ми передаємо отсе вельми інтересне справозданє п. В. Нагірного про почин і перші початки сего товариства, відчитанє на згаданих загальних зборах:

В році 1894. піднесено на загальних зборах членів львівского товариства «Клюб Русивок» (внесенє подав на письмі п. Василь Нагірний — Ред.) гадку заснованя товариства жіночого, котре в розвитку своїм подало би нашому жіноцтву занятє і науку через заснованє робітень і котре через відкриванє складів так у Львові як також в інших наших містах обняло би торговлю материями, полотнами і іншими до робіт жіночих потрібними предметами, що знов дало би нагоду нашим жінкам привчити ся купецкого діла.

Позаяк задуманє підприємство є у нас зовсім нове, небувале, вимагаюче не лиш фахових сил, але також значного вкладу грошевого, треба було над сям зріло застановити ся, в наслідок чого довгий час вели ся над тим предметом дискусії, що вкінци довели до того, що дня 17. марта 1900 р. підписали основателі в присутности ц. к. нотаря статут, даючи назву сему товариству: Жіноча спілка промислова «Труд» стоваришенє зареєстрованє з обмеженою поручкою з головним осідком у Львові. — Ц. к. суд краєвий яко торговельний у Львові прийняв статут товариства нашого до відомости рішенєм з 12. мая 1900 р. до ч. фірм. 612. а статут той уложено на взір статута «Народної Торговлі» проте і організація єго є така, яку має «Народна Торговля».

Констатуючі збори членів «Труд» відбули ся дня 16. марта 1901 р., на котрих то зборах вибрано раду управляючу, а до тої увійшли пані: Герміна Шухевичева, Марія Білинська, Гальська Гузарева, Марія Гресякова і Ольга Барвінська панове: Аполон Ничай, Кость Паньківський, Михайло Розлуцкий, Андрій Алиськевич і Василь Угрин. В склад комітету контрольного увійшли пані: Климентина Панькевичева, Олена Гнатковска і Александер Сероїчковский. — Рада управляюча уконстатуовала ся, вибираючи председателькою п. Герміну Шухевичеву, заступником председательки п. Аполона Ничая, а секретаркою п. Ольгу Барвінську. До дирекції вибрано пані: Іванну Кокорудзову, Марию Білецьку і Василя Нагірного.

Першим ділом вибраного заряду товариства було зібрати капітали потрібні до веденя запроєктованого інтересу. При тій роботі проминув цілий рік 1901. та з початком року 1902. прийшов заряд товариства до того пересьвідченя, що зібраним на уділі і на книжочки капіталом годі приступати до отвираня склепу, отже рішив ся на отворенє робітні суков, а відкритє склепу полишив на пізійше, коли збере ся потрібний до того капітал, та коли приспособлять ся до веденя купецкого інтересу відповідні сили фахові.

В цілі придбаня до веденя робітні фахової управительки розписано конкурсе, а з поміж вилинувших зголошень вибрано зголошенє п. Марії Грєнь, котра виказала ся сьвідочтвами праці з ліпших львівских фірм і котра зобовязала ся при підмозі нашого товариства відбутя курсу крою в перворядній фаховій школі у Відні. По повороті ангажованої управительки з Відня приступлено з днем 1. цвїтня 1902. р. до відкритя робітні суков, котру то робітню уміщено в домі фонду театрального при улиці Підвале, ч. 7, а з з днем 10. мая переміщено єї в дім під ч. 39 в ринку до просторих убікацій, де і нині знаходиться ся.

Як при всіх подібних нашому підприємствах так і тут — поминувши вже невеличкий капітал, який дала наша суспільність до диспозиції — треба бороти ся з недостатком відповідних сил робучих та при обсаді першої нашої робітні прийшли ми до пересьвідченя, що суспільність наша, хоть богата в небогаті родини, то однак родини ті не дбають з малими хіба виїмками про се, щоби їх дітям а головно дівчатам дати в руки який завід, котрим могли би собі в кождім случаю заробити на чесній шматок хліба для себе і з хісною працювати для суспільного добра. Причиною тому є мабуть эле зрозуміле значіне заводу ремісничого і промислового взагалі, а для нас з окрема — є нічим не оправданє упередженє, що будьто ремісло, купецтво та промисл є чимсь таким, що становиску нашому не відповідає. В дібраню робучих сил до нашої робітні мали ми чимало трудности, однак тоті з часом ми побороли, обсадивши нашу робітню добрими силами. Та чи скоро поборемо висше

згаданий пересуд, покаже будучність; ми маємо надію, що й сей пересуд поборемо, так що робітня наша буде для наших дівчат школою шиття і крою, але також школою, де навчать працю пошанувати і самих працювати.

(Дальше буде).

Н О В И Н К И.

— Календар. В середу: руско-кат. Йона Зо-лотоустого; рим.-кат. Конрада. — В четвер: руско-кат. Філіпа; рим.-кат. Виргилія.

— ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. При наближаючій ся зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залогостий, бо на кредит не будемо висилати часописи.

— Славянський Союз вислав в п'ятницю до міністра залізниць Вітека депутацію, зложену з д-ра Шустершича, Барвіньського і Снігича, щоби ему представити потребу двоязикових таблиць на новозбудованих залізницях в Істрії. При сій нагоді звернув посол Барвіньский увагу міністра на те, що і в східній Галичині не на всіх стациях державних залізниць переведено двоязикові написи і так навіть на двірці львівськїм, який виведено під дах, є лише польска напись. Міністер обіцяв вглянути в сї справи і наколи вплинуть жалоби що-до тих місцевостей, де нема ще руских написів, готов він се перевести. Було би отже річною дотичних руских товариств політичних розслідути всі недостачі на тім полі і ввести відповідне представленє до міністерства залізниць, попере фактами.

— ВПреоєсв. Митрополит Шептицкий повертаючі в Риму загостав до Босни. Дня 18. с. м. був в гостині у серавського рим.-кат. архієпископа Штадлера і відправив Службу Божу в архикатедральнім костелі при співі хору рим.-кат. семінаристів. Повороту ВПр. Митрополита до Львова надійть ся околу 27. с. м.

— Виділ Філії «Просвіти» в Самборі повідомляє всіх П. Т. членів, що загальні збори тогож товариства відбудуть ся дня 8. н. ст. грудня 1902 в комнатах Читальні «Просвіти» (кодо костела Бернадів). О 9½ годїні рано відправить ся заходом товариства в тутешній парохіяльний церкві богослужєне, а відтак відбудуть ся збори. О численну участь упрашає ся. — Від Виділу Філії «Просвіти» в Самборі.

— Кружок забавовий тов. «Соні» в Станиславові подає до відомости, що в суботу дня 13. грудня с. р. устроєне в комнатах «Рускої Бесіди» аматорске представленє «Діти музи», попередженє монольогами і хорами. По представленю відбудуть ся андрійські вечерниці, з дуже богатою програмою, на котру зложать ся віднованя долі — будучности так гарним дружкам, як і другам, потім гумористичні діяльоги, потні співі, товариські гри і забави і т. п. аж до раня. Вступ вільний для другів-Соколів як і впроваджених ними та запрошених гостей.

— До віділу руского «Товариства педагогічно-го» належать: о. крилошанин Іван Чапельский голова, проф. Василь Білецкий містоголова, проф. Андрій Аліськевич касєр, проф. Лев Гаванський секретар, п. Ольга Барвіньска магазинєрка, проф. Ілья Кокурудз контролєр; п. Кость Паньківский референт закладаня буре; проф. др. Михайло Пачовский бібліотєкар; п. Ілья Чиж референт кружків педагогічних, проф. др. Михайло Коцюба і п. Никола Мороз.

— Де справедливість? Slowo Polskie доносить з добре поінформованих кругів, що в бюджет на 1903. рік вставлено видаток на пять нових середних шкіл польських в Галичині, а іменно на VI гімназію у Львові, дві другі реальні школи в Кракові і Львові, II гімназію в Тарнові і реальну школу в Снятині. Три з тих шкіл буде шприти польску культуру і нетерпимість в рускій часті Галичини. А вже прямо обурюючий є польской наїзд на сїд. В Снятині — де після урядовой статистики живе 5 тисячів Русинів, 4 тисячі жидів а 2 тисячі Поляків (?) таких, що з вїмкою може 15 родин, всі внші уживають дома виключно рускої мови — має станути польска школа реальна! Бюджетова позиція на одну-одиноку руску гімназію в Станиславові викликає у Поляків таку скєжену опозицію, що мало не повалив ся міністерияльний кабінет, а що було-б тоді, як би так приміром мала станути руска гімназія в Вадовицях або в Кракові, бо і там є тільки Русинів, що Поляків в Снятині.

— Іслиг з державної рахунковости зложили перед комісією в намісництві п-на Зофія Лопатинська з Долини, п-на Неонїля Яновичівна з Хотїня і п-на М. Даниловичівна з Підгородець.

— Лихварска піявка. Перед карним трибуналом у Львові почала ся вчера розправа проти Айзика Тігера і его фактора Давида Моргенталя і Емїлії Веберовой. Тігер обжалований прокураторією за управу лхиви, підмову до фальшивих зізнань і небезпечні погрози. Лихвар Ті-

гер зичив гроші молодим урядникам, ака темикам і офіцерам, та брав навіть 320%. Коли его потягнує до відвічальности, він старає ся підкупити свідків, аби зізнавали в его користь. Навіть коли его замкнує в слідчій вязниці, Тігер писав листи до жінки і радив єї, як і кого має підкупити. Тігєрова вислала тоді знакому купчиху Веберову до жени слідчого судїї, аби єї перекупити і Веберова за те станула перед судом. Фактор Моргенталь обжалований о фальшиві зізнаня в часі слїдства. — При розправі Тігер не признавав ся до вини і ще дивував ся, як можуть его «добродїя людєкости» осуджувати так тяжко.

— Остра зима буде сего року, як заповідають астрономи. Такої морозної зими не було вже від 50 літ, бо морози мають бути більші як в Сибїрі.

— Польща в Росїї корчить ся! Українцям загарбали Москалі все, що мали, а тепєр забирають ся звільна до Поляків. Доносять, що з початком сего шкільного року знесено польські виклади теоретичні в варшавській консерваторїї музичній, а в їх місце заведено російскі виклади.

— Нещасливі пригоди. Дня 18. с. м. товаровий поїзд переїхав на шляху межі Журавицею а Радимвом залізничного стражника Войтїха Кортину, що тоді робив там службу і розтолочив єму стопу правої ноги. Нещасливий надаючи при тім, покалічив ся ще тяжко в голову і лице. Першу поміч подав нещасливому лікар залізничний др. Шпшковский, а відтак відставлено его до шпиталю в Перемишлі. Справу сю віддано прокураторїї державній до переведеня слїдства.

— Подібна пригода приключила ся дня 19. с. м. на шляху залізничї Микудинці-Струсів. Того дня вертала шляхом зі стації Микудинці-Струсів до Теребовлї Юлія Палюшак і на мості при кільометрі 31¼ хопила єї льокомотива та відтала ступу лївої ноги. — Дня 14. с. м. наклала Анна Біла в Кучинцях (коло Тернополя) в своїй хатї на піч 15 вязанок конопель, щоби висхли, а на другий день запалила в печі, щоби спечи хлїб. На печі під ту пору спала пятилітня дитина Анна Росоляк. Коноплї займили ся і стали горїти, а нещаслива дитина страшно попекла ся. Коли мати дитина Магда Росоляк і бабуя Анна Біла кинули ся дитину ратувати, попекли ся і самі тяжко. Дитина померла ще того самого дня вечером.

— Друга дочка італійского короля Віктора Імануїла і королевої Олени бачила свїтло сонця в середу дня 19. с. м. В Квіриналї настала велика радість, як пишуть газети. Король сєчас телефонїчно повідомив президента кабінету Занделього про щасливі народина дочки, якої надїяно ся пізнійше. Та мимо сего дитина і матїр здорові. Дитинї надано імя Мафальди.

— Весїє без гостей з вини пошти. Одна з львівських часописий доносить, що дня 22. жовтня один пан з Львова вислав через пошту запрошеня на своє вїнчанє. Тимчасом з запрошених письменно гостей ніхто не прийшов, бо всі запрошеня пропали десь на пошті.

— Залізничї катастрофи в Росїї. Після звіту російского міністерства скарбу було в Росїї в 1900. році 5.084 катастроф; з того 1367 поїздів вискочило зі шин, а 957 поїздів розбило ся о інші поїзди. При сих катастрофах згнуло 1.406 осіб, а 7.253 осіб було ранених.

— Найменша дитина на свїті. До шпиталя Bellevue в Новім Йорку один робїтник принїє свою дитину в коробї паперовій виселєній ватою Місєві лікарї ствердили, що дитина, впрочім зовсім правильно виобразована, має головку завбільшки половиною курячого яйця, пальці грубости сїрника, а ціла довжина виносила тільки, що чотирнацять разів взята ширина великого палця мужескої руки. Незвичайну сю лїлітноту дитину занєсено до шпиталя Graduate, де мимо найпечаливішої опіки по кількох днях померла.

— Мільонова крадіж. З Одесси доносять, що там добули ся до палати князя Сан Лорєнцо невислїджені до-ли злодії і забрали гроші та всілякі дороговїнності в загальній вартості півтора мільона рублів, а наковець ще і підпалили палату.

— Дїра для душі. В калляндскім парламентї жалував ся перед кількома днями один з тамошних послів на то, що в окрузї Маклїр підчас вїйни бурської туземці калїчили трупи погібших Бурів. На то відновів секретар для справ туземців, що дійсно знайдено шість бурських трупів, котрим туземці повирїзували дїри в тілі, але того не можна уважати за злобне калїченє трупів, бо то у туземців є такий возний звичай: они вирїзують трупам дїри в тілі, щоби душа мала куди з них вийти.

— Сучасні трогльодити. Обірванє хмари, що при кївці минулого місяця накоїло тільки лиха в Модїка, стало ся причиною дивного відкритя. Як звїсно, в цїлім краю збираєно гроші на жертви катастрофи. В самім Медїолянї зібрано 200.000 лірів. Ту суму повірено двом редакторам, що приїхали на місце катастрофи, щоби єї розділити поміж найбіднійших. Але що показало ся? Частина населєня, не менша числом як

600 люда, живе так, як передісторичний чоловік, — то є в печерах, які виковано в скалі над потоком Санта-Марія. А що при обірваню хмари потїк вилив і підніс ся о 8 метрів богато печер зістало залитих, а їх мешканці потонули. Ледви однако вода уступила, найшли ся нові мешканці, а серед них навіть богатші мешканці, що підчас повєни втерили все майно. ЗО печер находить ся на 200 метрів понад руслом потоку і сугь цілком безпечні; до них ведуть сходи, виковані в скелї, а що однако каміне безнастанно обриває ся, отже кжде спинає ся по тїй горі є полученє з небезпекою житя. В найбільшій печері устроєно каплицю, посвячену Мадонні деї Катєна. Тут в давних часах найшла правдоподібно приюг пустельниці Санта Венєка. По єї смерті замешкали інші люди. Муниципальна власть посунула визиск до тої степєнє, що в кожодї печері побирає аж 3 ліри ґрунтового податку. Отвір до печери є замураваний, а в мурі находять ся двері; вікон нема. Долівка з землі, стїни камїяні, чорні від диму багата та лямоок. Ліжка, стіл, пара крісел і великий глиняний горнєць, се є звичайне умебльованє печери. Они хоронять від вітру і холоду, але не від дощу, що перетїкає через щїлини скель. По більшій часті мешканці печер сугь старці, часом ремїсники — шевці, кошикарї і т. д. Тї прибудовують звичайно деревляні комнатки з вікнами, а печера служить їм за спальню. Від тих «апартаментів» мусять они платити по 3 ліри ґрунтового податку. Редактори вчинили великий крик в Медїолянї, щоби ті печери знищити за помочню динаміту. Але чи подумано о приюті для новочасних трогльодитів?

— Пєс — патріотом. Такого пєса винайшло в Парижі «Figaro». Звіря називає ся «Люлю». Мож собі подумати, яким славним є пєс, коли «Figaro» називає его «парискою особистостію». Кождїй Парижанин, що частїйше їздить трамваєм на шляху між пристанками Адьма і Лювр-Версайль, знає політичні погляди Люлю. Пєс бач є власностію трамваєвого кондуктора. При кінцевих стациях згаданого шляху на втіху публицї власитель пєса дає приказ «Люлюви»: «Альо, Люлю, скачи за Францію!» Патріотичний пєс в одушевленю скаче через рамя кондуктора. Колиж «Люлю» одержить приказ, скакати за Німєччину, то патріотичний пєс сидить тихо та з невисказаною погордою глядить на лїво та право. Навпаки радо скаче пєс за Бурів та трамваєве товариство, але не за нову міську залізницю, що стоїть в конкуренці з трамваєвим товариством. Мабуть патріотизм у Франції зійшов вже і на пєсв.

— Оповіщенє. По мысли установи § 217 ал. 3 закона о безпосередних податках особистих з дня 25. жовтня 1896 В. з. д. ч. 220. подає ся сим до загальної відомости, що витяги з наказів заплати податку особисто-доходового, вимїреного на рік 1902, вилжені будуть в відділі рахунковім ц. к. Адміністрації податків у Львові (пл. Цлова ч. 1. П. поверх) від 25. падолиста 1902. почавши через 14 днів с. е. до 8. грудня 1903. включно від години 9. рано до 1. пополудни до перегляду належито легїтимованим податникам податку особисто-доходового, а належачим до округа оцінкового «Львів-місто». Виготовленє відписів і витягів не є дозволенє, а євентуальні надужитя будуть карані по мысли § 246. покликаного закона. — Ц. к. Адміністрація податків.

— Конкурс. Повітова рада в Станиславові розписує конкурс на посаду секретаря з речинцем до 12. грудня с. р. З тою посадою получена платня 3.000 К і активальний додаток 600 К. Від кандидатів вимагає ся укїнченя прав з трєма іспитами державними, трилітньої практики, не переступлений вік 40 літ і знанє обох краєвих мов.

— Ц. к. Дирекция залізниць державних у Львові оголошує:

Дня 1. грудня с. р. відбуде ся в ц. к. Дирекції залізниць держ. в Станиславові публична розправа офєртова на продаж ріжних старих матеріялів. Речинєць до вношеня офєрт назначено на 30. падолиста до г. 12. в полудне. Близші услїва подано в «Газетї Львівській» і в Дневнику розпоряджень для залізниць з дня 15. падолиста с. р., а можна їх набути також в згаданій ц. к. Дирекції.

«Товариш» ілюстрований калєндар на 1902. рік можна набувати по 50 сот. (половина ціни) у накладчика Сеня Горука, Львів, пл. Домбровского ч. 1. (На порто належить долучити 10 сот.)

Наука, штука, література.

— Учитель ч. 22. з 20. падолиста 1902. Зміст: О урядженю і ведєню шкільного огорода при школі народній сїльського типу. — Грїхи в вихованю. — Конференція в Галичи. — Всєчина.

— Дзвінок ч. 22. з 20. падолиста 1902 містить: Казка про три пси. — Уляна Кравченко: Думка.

